

Äga sin bil eller tre månaders semester?

Vad är viktigast för dig – tid, pengar eller frihet?

Värderings- och diskussionsövning (ca 15 min)

Uppgiftsbeskrivning

Många vuxna upplever att bilen är nödvändig för att få vardagen att fungera och hinna med allt. Samtidigt är bilägande dyrt och kan för en genomsnittlig bilägare motsvara nästan en femtedel av inkomsten. Det väcker frågan om bilen ibland kan bidra till en mer stressig vardag, eftersom man måste jobba mer för att ha råd med den. I den här övningen får eleverna utforska denna typ av frågeställningar och vad det kostar att äga bil.

INFOBOX: Kostnad för att äga bil

Kostnaden för att äga och använda bil kan variera mycket beroende på typ av bil och hur mycket man kör. De som tjänar mer tenderar att ha dyrare bilar. Enligt SCB utgör transportkostnader i genomsnitt cirka 15% av hushållens utgifter, men för hushåll som äger bil är andelen ofta betydligt högre. För bilägare ligger den faktiska andelen troligen närmare 20% av hushållens inkomster.

1. Ställ följande fråga och läs upp svarsalternativen till eleverna och låt dem först tänka enskilt i 1 minut och sedan diskutera ett par minuter med sin bordsgranne: *“När du kommer ut i arbetslivet, vad skulle du själv välja – och varför?”*
 - a. Äga bil och jobba 8 timmar per dag
 - b. Inte äga bil och jobba 6 timmar och 30 minuter per dag
 - c. Inte äga bil, jobba 8 timmar per dag, och få 8 veckors extra semester per år (totalt 13 veckor)
2. Fråga hela klassen: *“Vad tror ni att varje bilresa kostar om man äger en genomsnittlig bil men bara använder den en gång i veckan, till exempel till att storhandla eller åka på en utflykt?”*
 - Berätta att varje bilresa kostar 700-1000 kr om man räknar med inköpspris, parkering, service mm. Använder man bilen två gånger per vecka blir kostnaden ca 400-600 kr per gång. Har man en dyr bil blir kostnaden betydligt högre. Har man en gammal bil och inte betalar någon parkeringsavgift hemma blir kostnaden lägre.
3. Avsluta med att diskutera i helklass med hjälp av följande frågor:
 - a. Finns det några alternativ som vore bättre än att äga en bil som sällan används?
 - b. Vad är viktigast för dig: mer fritid eller mer pengar?
 - c. På vilka olika sätt påverkar bilägandet vår vardag?
 - d. Om fler valde att inte äga bil, vad skulle då hända med kommunaltrafik och bilpoolstjänster? Och vad skulle man då kunna göra med all den plats som skulle frigöras i städerna, t ex gamla parkeringsplatser och gator som inte längre skulle behövas om det var mindre trafik?

Tips till läraren

- Övningen lämpar sig särskilt väl för elever som bor i eller nära en stad, där det finns bra alternativ till privat bilägande. För elever i andra sammanhang kan diskussionen istället fokusera på hur förutsättningar och val skiljer sig åt mellan olika platser.
- Betona att det inte finns något rätt eller fel svar – fokus ligger på hur eleverna resonerar kring tid, pengar, frihet och livskvalitet.

Syftet med övningen

Syftet är att få eleverna att reflektera över bilens dolda kostnader och se hur olika val påverkar tid, privatekonomi och livskvalitet. Övningen skapar en konkret ingång till resonemang om mobilitet, vanor och hållbara val – utan att vara moraliserande.